

MOLENMAKERS-
BEDRIJF

Roemeling
en
Molema

Kerklaan 5, Scheemda
Telefoon 05979-1660

MULDERSNIJS

MOLENWERKGROEP OOST-GRONINGEN

BUURMA

ROEDEN

MULDERSNIJS

Mededelingenblad van de Molenwerkgroep
Oost-Groningen.

Muldersnijs verschijnt 4x per jaar en dit wordt
mede mogelijk gemaakt door onze adverteerders.

REDACTIE:

Sietske Bezema-Tel	Oude Pekela	05978-12455
Alidus Hofsteenge	Vriescheloo	05973- 1238
Grieto de Vries	Scheemda	05979- 1931
Marina Wildeboer	Winschoten	05970-22111
André Schuthof	Winschoten	05970-15672

Redactieadres: S. Bezema-Tel. F. Clockstraat 162.

SECRETARIAATSADRES:

Molenwerkgroep Oost-Groningen
Postbus 47
9695 ZG Bellingwolde

giro 3025139

Voorzitter	L.E. Buiskool	Blijham	05976-1386
Secretaris	B. Oomkens	Winschoten	05970-14269
Penningm.	G.G.I. Koster	Finsterwolde	05971-31649
Leden	D.J. Tinga	Winsum	05951-1389
	G.de Vries	Scheemda	05979-1931
	J. Hazelhoff	Blijham	05976-1220
	S. Bezema.Tel	Oude Pekela	05978-12455

BIOTOOPWACHTER:

B. Oomkens Vondellaan 6 9673JC Winschoten

INSTRUCTEURS:

L.E. Buiskool	Blijham	05976-1386
B. Oomkens	Winschoten	05970-14269
D.J. Tinga	Winsum	05951- 1389

OMSLAGONTWERP:

Derk Jan Tinga

Groninger molendag en open monumentendag op Veldkamps meuln.

Het idee van de vereniging vrienden van de Groninger molens om een eigen Groninger molendag te organiseren vond ik, om mee te beginnen, uitstekend. Zo iets zet de molens weer eens in het zonnetje en dat is natuurlijk altijd goed. Helaas is het toch niet helemaal geworden wat ik me er van had voorgesteld. Als eerste kon ik in geen enkele krant een berichtje over de naderende Groninger molendag vinden. Ik spreek hier over de Winschoter Courant, de Huis aan Huis en het streekblad. Mijn gedachte was nog: "Als er geen ruchtbaarheid aan gegeven wordt zal het aantal bezoekers wel weer tegenvallen!" Dit bleek helaas een juiste gedachte. Daar kwam nog bij dat het weer op de bewuste dag vrij slecht was. Toen ik naar Bellingwolde fietste vielen er al een paar miezerbuitjes op mijn hoofd. De lucht was geheel dichtgetrokken en het was vrijwel windstil. De weergoden hadden ons vrijwillig molenaars weer eens lekker te pakken. De laatste zaterdag was er al haast geen wind geweest, en nu was het dus wederom niet anders. Bij de molen aangekomen zag ik Jan Kok al staan wachten. We gingen naar boven. We zagen het niet zitten dat de molen lopen zou. Af en toe kwam er een heel zacht briesje uit het zuidwesten. Dit briesje was echter nog niet genoeg om het spinnertje achter op de kap aan het draaien te brengen. En als het spinnertje niet draait, draait de molen ook niet. Dat is een vast gegeven. Toch besloten we de molen op te zeilen en te versieren. Omdat het de eerste Groninger molendag was had ik besloten de enden te omspannen met een vlaggetjessnoer. Dit leek me aardig feestelijk.

Toen de boel draaiklaar was konden we onze ziel in lijdzaamheid gaan bezitten; er was nog geen wind. En maar naar het spinnertje kijken. Een poosje later kwam er af en toe een briesje waarbij de molen een paar slagen draaide. Dit was meestal van korte duur. Het was pas tegen half één, toen de bovenlucht begon te drijven. Er was hoop (cliché). "Daar komt wind achter aan", zei ik tegen Jan. En ja hoor, de molen zette zich in beweging en bleef nu doorgaan totdat ik omstreeks half vijf de vang er op legde. Om half twee moest Jan er vandoor. Er was nog geen bezoek geweest. Enige tijd later kwamen er enkele kinderen uit het dorp op de molen. Een draaiende molen trekt (heel) vaak kinderen aan. Tegen drie uur waren deze weer verdwenen. Het weer was inmiddels wat ruiger geworden. De wind was fors geruimd, naar het noordwesten met kracht 3 à 4. De regen sloeg tegen de ruiten en de molen liep een moment tegen zeventig enden. Inmiddels was er nog steeds geen bezoek van betekenis geweest. Pas tegen half vijf, toen zeilen en versieringen al weggehaald waren kwamen er plotseling nog een paar mensen aan. Twee ervan kende ik zeer goed; het waren mijn ouders. Zij werden op de voet gevolgd door twee Nederlanders met twee Polen. Dus de vang nog even losgetrokken en de molen met lege hekken laten draaien. Het komt heel vaak voor op Veldkamps meuln dat er nog bezoek komt wanneer je aan het inpakken bent. Het lijkt wel een aan de molen verbonden lot. Affijn, niet geklaagd, toch nog bezoek. Het bleek dat deze mensen eerst al bij Gerda's molen in Ganzedijk waren geweest, maar die was al gesloten. Nadat iedereen alles bekeken had en weer op pad was gegaan kon ik de boel verder aan kant maken en weggaan, dankbaar dat de wind me niet helemaal in de steek had gelaten en dat er toch nog een paar mensen de weg naar de molen gevonden hadden.

De open monumentendag op 9 september verliep heel anders. Om te beginnen was het prachtig weer met een aardig windje. Aangenaam muldersweer.

Toen ik omstreeks vijf over negen door Winschoten reed stonden de Winschoter molens nog stil. Om twintig over negen zag ik de molen van Oude Pekela al langzaam rondgaan. Ik dacht nog; "Zou ik soms aan de late kant zijn?"

Ongeveer om kwart voor tien zag ik echter de molen van Vriescheloo nog stilstaan. Zo zie je nog eens wat onderweg.

Toen ik het pompstation van de Waprog naderde viel het me op dat er iemand met zijn hoofd om het hoekje van de erbij staande keet naar me stond te gluren. Wie het was, was op deze afstand niet zichtbaar. Dit bevreemde me enigszins. Het hoofd bleef maar gluren en verroerde zich niet. Waarom was dat hoofd steeds naar me aan het gluren? Was de wereld al niet vreemd genoeg zonder dat er zo'n hoofd aan toegevoegd werd?

Dichterbij gekomen zag ik dat het hoofd toebehoorde aan een zekere Minco Venhuizen.

Ik had het kunnen weten. Minco namelijk, is een man die humor op zijn juiste waarde weet te schatten.

We hebben even een praatje met elkaar gemaakt -over molens uiteraard- waarna ik weer fluks op de fiets sprong om even over tien bij de molen te arriveren.

Ik zag dat er flink gekruid moest worden.

De wind kwam uit het noordoosten, dus moest de kap kwart-om. Kruien is op Veldkamps meuln altijd een moeizaam karwei. Eigenlijk had men bij het aanbrengen van de huidige zware stalen roeden ook een groter kruirad met 12 of 16 spaken moeten installeren. Dan was het krui-systeem beter afgestemd geweest op het hogere gewicht van het gevlucht.

Het kleine kruirad heeft echter ook wel een voordeel; het kruint snel. Even flink aanpakken en je hebt de molen zo op de wind.

Wordt vervolgd.

Hou de mulder mealt :

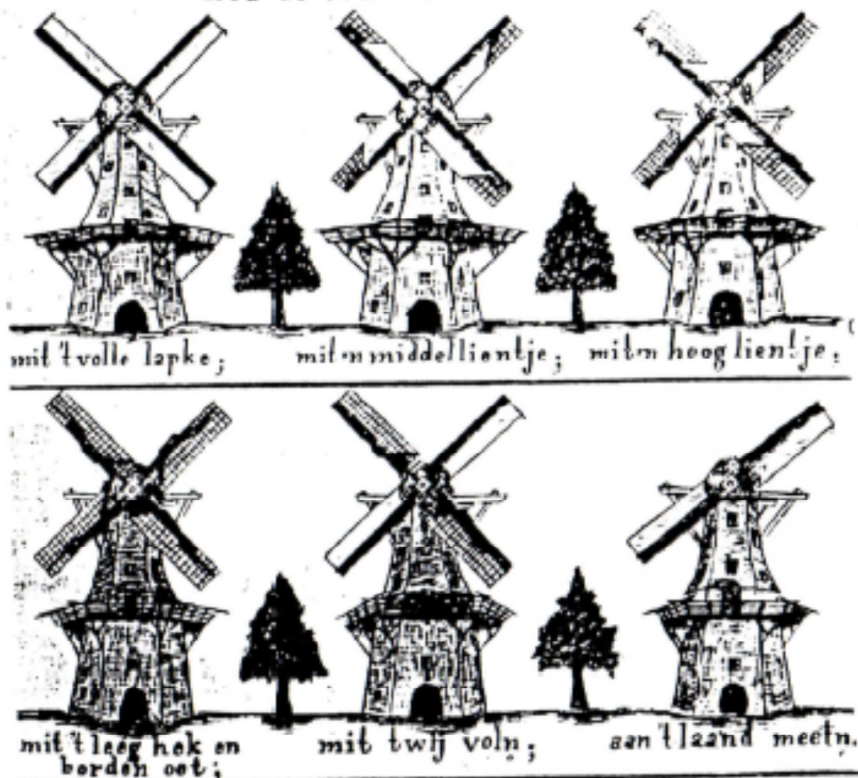

Fig. 142. De Meulen. (Tekening van L. Reinders).

Vair òlle wieven
Kinnen kander nait kriegén,
Hou harder dat ze lopen,
Hou meer dat ze verkopen;
Hou harder dat 't waait,
Hou mooier dat 't gaat.

Ik zag vair òlle wieven,
Dij konnen nander nait kriegén;
Al lopen ze ook honderd jaar,
Ze blieden gelieke wied van mekou.

Aan alle leden van de Vereniging Molenwerkgroep
Oost-Groningen.

Dames en Heren,

U wordt hierbij uitgenodigd tot het bijwonen van de
tweede algemene ledenvergadering van dit jaar, die
gehouden zal worden op

zaterdag 21 oktober om 10.00 uur

in de kantine van de gemeentewerkplaats te Oude Pekela
gelegen aan de Scholtenswijk 6.

De agenda is als volgt:

1. Opening door de voorzitter.
2. Notulen.
3. Ingekomen stukken en mededelingen.
4. Indeling praktijk lessen.
5. Rondvraag.
6. Wat er verder ter tafel komt.
7. Sluiting.

Namens het bestuur,
B.Oomkens.

05970- 14269

Data 's voor de theorie-lessen.

28 oktober

11 en 25 november

9 en 23 december

6 januari 1990 Nieuwjaarsvisite

20 januari

3 en 17 februari

3 maart jaarvergadering de Hollan'sche Molen

17 en 31 maart.

Alle theorie lessen worden gegeven in de kantine
van gemeentewerken van Oude Pekela, Scholtenswijk 6,
telkens van 9.30 uur tot 12.- uur.

Bij verhindering wordt U verzocht even af te bellen
bij de cursusleiding.

L.E.Buiskool	05976- 1386
B.Oomkens	05970-14269
G.Koster	05971-31649

Wist u, dat er molenmakers op deze
wereld zijn, die beslist aan het
werk willen blijven?
Zij smeren kammen in met smeervet
inplaats van met bijenwas.

Verslag Zeddae en Arnhem.

Zo, mijn schoenen heb ik weer. Tja, ik was naast mijn schoenen gaan lopen, omdat ik complimenten had gekregen voor een eerder geschreven stukje voor het clubblad. (Ik heb zelf een andere mening)
Maar nu ter zake. Het is zaterdagmorgen 6:50 als we bij onze vaste vertrekplaats molen Berg aankomen.
Er is nog niets te bekennen. Ja toch wel, net voor ons draait een rode auto het molenerf op. Het was Menko.
Eerst dachten we dat we de enigsten waren maar al spoedig kwaa de overige deelnemers er ook aan. We waren met 7 man, de achtste zou op station Assen opgepikt worden.
Totaal dus 8, wat vergeleken bij andere excursies die ik mee gemaakt heb wel een beetje aan de lage kant was.
Misschien was de rest wel geschrokken van de weersberichten van de vorige dag of jammergenoeg verhinderd.
Om 7:00 vertrokken we richting Zeddae.
We zouden daar de torenmolen gaan bezichtigen.
Doordat wij vlak naar Arnhem een min of meer toeristische route kozen hadden wij het geluk om in Diddam nog een molen tegen te komen die ook nog draaide op de koop toe.
Omdat we wat vroeg waren voor Zeddae, besloten we deze molen ook maar eens te bezichtigen.
Het was een beltmolen en bleek nog in vol bedrijf te zijn.
De molenaar was zo gastvrij dat we de molen helemaal mochten bekijken, maar daar zijn we niet aan toe gekomen.
De 10:00 kwamen we eindelijk in Zeddam bij de torenmolen aan.
Daar stondt de rest van de ploeg al op ons te wachten en op de molenaar die nog niet aanwezig bleek te zijn.
Naar een kwartier kwam hij eindelijk opdagen en konden we beginnen.
Deze molen was van onstreeks 1450. De muren bleken dikker te zijn dan dat we verwacht hadden, namelijk beneden zo'n 3.75m en boven nog 1.50m.
Aan deze molen was ook nog een stuk geschiedenis af te lezen.
Er lagen namelijk nog vloeren in die zo oud waren als de molen zelf.
Toen we eenmaal in de kap belandt waren viel mijn mond spontaan open.
Zo'n enorme kap had ik nog nooit gezien.
De molenaar gaf ons uitbundig uitleg wat zeer op prijs gesteld werd.
Na dit goed begin van de dag gingen we door richting Arnhem.
Daar begon het gelijk goed. We waren zoals gezegd met 8 personen.
Dus dachten we of we er niet met groepskorting in konden komen.
Tja we zijn net Zeeuwen (ons ben zuunig), dus Buiskool, de oudste van het stel, vragen of groepskorting mogelijk was. Dit kon niet.
Toen riep er iemand gezinskorting dan, dus Buiskool vragen en weer mis.
De intree werd door hem betaald, maar plots zij hij; , Zo kinderen ga maar naar binnen'. Dat had hij dus niet moeten zeggen want een luid gejuig was hier het gevolg van.
Zo werd hij dus tot familiehoofd uitgeroepen.
Nu zou eerst de inwendige mens versterkt worden in het restaurant op het terrein zelf en zoals gewoonlijk vielen ook hier de nodige grappen, wat onze groep zo gezellig een berucht maakt.
We werden bediend door een ober die dacht dat hij grappig kon zijn.
Dat lukte hem op een gegeven ogenblik ook wel.
Kijk als je borden weg brengt en je laat ze dan ook nog eens vallen dan wil men daar nog weleens om lachen.
Maar goed, om 1:00 zouden we opgehaald worden door een van de molenaars van het museum. Hij zou ons die middag rondleiden.
Als eerste was de paltrok aan de beurt. Deze houtzaagmolen was in goeie staat zoals alle molens op het terrein.
Bij deze molen moesten we natuurlijk ook even in de hel kijken.
Dit is een soort van kelder waar zich het kruiswerk bevindt met zijn paraplu (zo worden de spoorstokken met elkaar ook wel genoemd).
Vervolgens kwam de watermolen aan de beurt.
Deze molen was een groningse molen die naar Arnhem is verplaatst.

LIMERICK

Een mulder uit het verre noorden
Kon een groot gezin zeer bekoren
Daarom niet gewacht
Hij nam er d'rekt acht
Gejuich klonk als dank in zijn oren.

Dus daar was voor ons eigenlijk niets nieuws aan.
Daarna was een van de oudste soort molens aan de beurt "De standerd".
Deze molen was de enige die af en toe draaide omdat er weinig wind was.
En de molens stonden ook nog in een slecht biotoop.
Hier werden wij grondig ondervraagd over enkele onderdelen omdat dit toch een vrij belangrijke molen is.
Na hier enige tijd te hebben vertoeft gingen we door naar de rosmolen.
Hier valt vaak niet echt ingewikkelds te zien maar daarvoor stonden er een paar fraaie moleninstrumenten.
Nu kwam toch wel het klapstuk van deze molenniddag. Dit was een door water aangedreven papiermolen.
En door enig overhaaltechnieken van Sietske hadden wij het geluk dat er papier werd geschept.
Omdat deze molenaar de vorige keer had genoten van onze echte groningen koek kregen wij als dank een stuk echte molenpapier.
Na dit bezoek kwam onze laatste molen aan bod. Dit was de ronde stenen molen.
Hier stond en hing ook moelmakersgoed wat met speciale gelegenheden in het hekwerk gehangen wordt, maar het is zo groot een zwaar dat soms neklatten afbraken.
Nu onze laatste molen bezichtigd was konden we weer aan de terugreis denken maar eerst moest de keel weer vochtig gemaakt worden, en er moesten nog wat spullen gekocht worden.
Onder weg werd ook nog even gestopt om wat drinken te kunnen nuttigen en wat te kunnen npraten over een geslaagde dag.
En zo waren we na 2 en 1/2 uur weer thuis.

J.Kok

P.S. Volgende keer toch met meer mensen op komen dagen.
Ik zeg maar zo: „ Des te meer mensen, des te meer vreugd“.

HIEP HIEP HOERA!!!

Marina en Piet Wildeboer zijn op 20 juli bevallen van een pracht dochter genaamd Lois.

Jan Kok is 6 oktober jarig, Buiskool L.B. de 7de en ons aller Ida Wieringa de 8ste.

19 oktober bestaat onze molenwerkgroep 15 jaar.

HIEP HIEP HOERA!!!

MOLENNIEUWS

Molen Noordstar in Noordbroek.

Molenaarsbedrijf Roemeling en Molema is inmiddels druk aan het werk met de restauratie van de molen. Momenteel wordt een nieuwe stelling aangebracht, vervolgens wordt het achtkant vernieuwd.

Veldkampsmeuln in Bellingwolde

Het muurwerk onder de stelling wordt opnieuw ingevoegd en waar nodig worden nieuwe stenen ingemetseld. Bovendien wordt dit jaar of volgend jaar een regenkraag op de stelling aangebracht.

Molen te Finsterwolde

De molen wordt op 3 november geopend door Commissaris der Koningin de heer Vonhof.
De kruiring wordt verstevigd en de vang wordt hersteld.
De voeghouten worden versterkt met zwanehalzen.

Noordewind is 'n keunegskind: staat vroug op en gaat vroug op ber.

As de wind krimpt wordt 't weer minder.

As moan plat op de rog ligt komt 'r roeg weer.

'n Kring(of:rad) om moan zel nog wel gaan, 'n kring om zun is dik of dun (of: bringt wotter in de tun).

Uit het archief:

Verschillende molenaars zetten in de loop der tijd hun ervaringen over de fokwiek op papier. Enkele fragmenten uit deze brieven die ik. Fautt ons ter beschikking stelde, laten wij hier volgen:

D. Meulenbergh van de korenmolen in Arnhemuiden, met fokken en regelborden op één roede, schreef in 1949:

"Ik kan U mededelen dat ik bij stormachtig weer gewoon kan malen, maar dan zijn de windborden op de buitenroede weggenomen en staan de regelborden nu en dan helevaant open. Ik heb op woensdag 26 oktober bij de hevige Zuidweststorm de gehele dag gemalen met de molen op de wind. (...) Dus dit is wel een bewijs dat de fokwiek uitgerust met regelborden, tijdens storm betrouwbaar is. Ok bij zwakke wind kan ik zeer vlug malen."

S. Boon uit Middelburg schreef in 1950 ondermeer: "Vrijdagavond (21 sept.) stond ik met buitig weer te malen met 2 hoge lijnen op de binnenroede en kon de molen goed in bedwang houden. (...) Toen kwam er ca. 3 uur een lui opzellen, zwart van de wind en onweer, grijs van de regen; alle molens stilgezet in de omtrek. Ik ook het zeil weggehaald. De vang in de haak, en de wind gierde rondom de molen, maar draaien, hoor! Op het dorp kon je de fokwieken horen ronken, maar het ging best."

Eindconclusie: Dat de molen gemakkelijker te bedienen is als voorheen, geregelder loopt, beter trekt (volhoeden) bij voldoende gang. Goed tevreden er over. De haas blij dat hij er toe overgegaan is. Ook ik, maar toch vind ik het jammer, dat U dat niet 41 jaar eerder uitgevonden hebt, dan zou ik er langer van geprofiteerd hebben".

S. Kuiper uit Spanbroek van de polder Westerveer berichtte in 1950: "Is het merkbaar dat de molen nu wat gemakkelijker ontcoopt met weinig wind? Dit is volgens mij de voornaamste vraag. Resultaat geantwoord: Ja, en niet "wat" maar veel lichter. Als mijn collega nu aan het koffiewater malen is, dan maal ik lekker en als hij stopt of liever niet om kan komen, ga ik zo maar door."

STAPHORSTER DEKKLEDEN B.V.

Schapendijk 37
7713 PX Staphorst (Den Helder)
Telefoon 05296 - 3490 b.g.g. 04749 - 3988

LEVERING VAN MOLENZEILEN
IN ZEILDOEK WK77 EN HEMPEX
TOUWWERK.
OOK VAKKUNDIGE REPARATIE VAN
UW ZEILEN.
VERDER LEVEREN WIJ HANDSTIKAP-
PARATEN VOOR REPARATIES AAN
MOLENZEILEN EN LEREN ZEIL-
HANDJES ENZ.

VERTEGENWOORDIGER:

H. TAMMINGA
WESTERLEE
Q678 RH
TEL. 05970-14580